

Hans Maas

Wieke Karsten: Op een concours kom je pas jezelf tegen.

Op 13 november 1998 wonnen Wieke Karsten en pianist Henry Kelder in Uelzen op het 8ste internationale Friedrich Kuhlau fluitconcorso de eerste prijs in de categorie fluit solo/fluit-piano – behalve voor een gelukwens ook aanleiding voor een gesprek.

Wat heb je gespeeld?

‘In de eerste ronde waren Kuhlau’s *Variaties op een thema uit Euryanthe*’ en de *Ballade* van Martin verplicht, en daarna moest iedereen één stuk uit de achttiende, één stuk uit de negentiende en één stuk uit de twintigste eeuw spelen. Voor ons betekende dat in de tweede ronde een Sonate van Johann Christian Bach en de *Sonata Latina* van Mike Mower, en voor de finale hadden we toen als 19e-eeuws stuk de a-moll-sonate van Kuhlau over. Die verdeling kwam ons erg goed uit.’

Hoeveel deelnemers waren er? Heb je veel anderen gehoord?

‘In onze categorie waren er zestien deelnemers; na de eerste ronde waren daarvan nog negen over, en in de finale waren we met vijf. De andere categorieën meegerekend – fluitduo’s met en zonder piano, en ensembles van drie of vier fluiten – deden 76 musici mee. Maar als je als laatste of bijna laatste speelt, zoals ik in de voorrondes, hoor je weinig anderen, dus ik had geen duidelijk beeld van wat ze deden. De meeste deelnemers bleven wel luisteren als ze gespeeld hadden. Het was een leuk concours, er heerste geen haat-en-nijd-sfeer. Veel deelnemers kwamen natuurlijk uit Duitsland, maar er waren er ook uit bijvoorbeeld Letland, Noorwegen en België. De andere Nederlandse deelnemer in de solocategorie, Madelon Steens, heeft een tweede prijs gewonnen. In de andere categorieën zijn niet alle prijzen toegekend.’

Wat is voor jou de waarde van het meedoen aan concoursen?

‘Het belangrijkste vind ik, dat je op een concours meer dan in alle andere situaties jezelf zo tegenkomt. Je wordt ongelooflijk geconfronteerd met het concentratieprobleem, dat je je niet mag laten beïnvloeden door het feit dat er een jury zit, mensen die jou niet kennen, en dat er zo veel van afhangt. Op een concours merk je pas echt op welk niveau je bezig bent met wat je doet, hoe goed je kunt wat je kunt. Op een concours in Rome, twee jaar geleden, heb ik niet op mijn eigen niveau kunnen spelen, al heb ik toen wel de halve finale gehaald. Ik had me nu veel beter voorbereid.’

Wieke Karsten, fluit en Henry Kelder, piano

Hoe dan?

‘Heel veel heb ik gehad aan gesprekken met een prestatiepsycholoog, Hans Susan. Hij begeleidt ook bijvoorbeeld hockeyers en badmintonspelers. In de sportwereld is veel kennis en ervaring op dit gebied opgedaan, doordat er vaak zo veel op het spel staat, ook financieel. Ik heb ook veel gelezen over wat je kunt doen om zo’n spannende situatie aan te kunnen.’

Henry en ik hebben bovendien veel gewerkt aan de presentatie, aan hoe je op het podium staat. Hoe het

eruit ziet is veel belangrijker geworden. Op het podium speel je een rol. En van mezelf heb ik niet zo'n flair; op het conservatorium vonden ze me wel muzikaal, maar ze zeiden altijd dat het meer naar buiten moest komen, dat ik een beetje introvert speelde. Muzikaliteit is nog niet hetzelfde als expressiviteit. Ook het contact met Berdien (Wieke verzorgt samen met Berdien Stenberg een fluit-zomerkamp voor kinderen in Drenthe, red.) is voor mij belangrijk geweest, ze weet veel van presentatie af.

Muzikaal hebben we ons onder andere voorbereid door les te nemen van Bart van Oort, die pianoforte geeft in Den Haag. Met hem hebben we aan de variaties gewerkt. De jury was dan ook zeer te spreken over onze benadering van Kuhlau. De meeste fluitisten hebben een beeld van de muziek van Kuhlau dat in de buurt zit van Tulou of Demerssemann, maar voor ons heeft het meer te maken met Weber en Mendelssohn, minder romantisch-virtuoos en dichter bij de klassieke stijl. Tenslotte leefde Kuhlau van 1786 tot 1832. Veel heb ik ook gehad aan een cursus bij Peter-Lukas Graf, vorige zomer in Alkmaar. Een fantastische leraar, zeker nu hij met pensioen is'

Had je je al eerder in historische uitvoeringspraktijk verdiept?

'Tijdens mijn conservatoriumstudie werd er terdege aandacht aan besteed, maar ik denk dat ik er toen zelf nog niet zo aan toe was. Dat werd anders toen ik in '94-'95 met vier anderen een (studie)jaar heb deelgenomen aan de 'Studio' van Trevor Wye, zijn privé-school. Dat was een fantastische ervaring. Iedereen moest om te beginnen verplicht altblokfluit en traverso spelen. Op de blokfluit ga je vanzelf veel meer met timing en articulatie doen, omdat je dynamisch zo weinig mogelijkheden hebt: als je maar een beetje harder blaast ben je meteen te hoog. Trevor heeft heel interessante ideeën over het spelen van oude muziek, net als mijn leraar op het conservatorium, Rien de Reede; het sloot goed aan. Voor elk stuk moet je een eigen toon, een eigen kleur zoeken. Als je dat intelligent doet kun je er heel ver mee komen. Trevor was vooral geïnteresseerd in de overgang van de conische kleppenfluit naar de moderne Böhmfluit. Bij ieder stuk moest je precies weten voor welk instrument het geschreven was. Trevor is sterk beïnvloed door de Franse School sinds Taffanel, die een pionier was op het gebied van oude muziek en de fluitmuziek van Bach en Mozart weer begon te spelen. In Taffanels tijd was er natuurlijk wel veel minder kennis op dit gebied dan nu.

De Studio hield in dat we iedere week op twee dagen in groepsverband fluitles hadden: techniek, etudes, orkestpartijen, stukken, van alles dus. Daarnaast moest iedereen 25 'luisterprojecten' doen: naar cassettebandjes luisteren en je opmerkingen opschrijven. Voor zo'n luisterproject kon je allerlei onderwerpen kiezen, als het maar over fluitmuziek ging, bijvoorbeeld 'Ierse muziek', 'jazz', een bepaalde flui-

tist, of een vergelijking van verschillende uitvoeringen van dezelfde stukken. En iedere week kregen we één college, waarbij de meest uiteenlopende onderwerpen aan de orde kwamen. De Studio was voor mij echt een bijzonder inspirerende periode. Vanaf dat moment ben ik me veel meer in van alles gaan verdiepen - terwijl ik toch op het conservatorium bij Rien de Reede en Thies Roorda heel goed les had gehad. Misschien stopt je opleiding net op het moment dat je eigenlijk pas aan zulke dingen toe bent.

In Groningen doe ik nu ook iedere week een luisterles over een bepaald onderwerp (Wieke geeft sinds enkele jaren les aan de conservatoria in Groningen en Den Haag, red.). Dat heb ik in mijn opleiding wel gemist.'

Heeft het concours voor jou nog bijzondere gevolgen gehad?

'Het was vooral een erg leerzame ervaring, ook voor Henry trouwens. Hij studeert bij Barbara Grajewska in Rotterdam en doet dit studiejaar UM. Concerten heeft het niet veel opgeleverd, er is gewoon heel weinig. Wel mogen Henny en ik in Frankfurt op het festival van de DGfF (Deutsche Gesellschaft für Flöte) spelen, met o.a. wat ik ons 'jazz-programma' noem, op jazz geïnspireerde stukken zoals de sonate van Mower.'

